

JDO. CONTENCIOSO/ADMTVO. N. 3 PALMA DE MALLORCA

SENTENCIA: 00359/2016

Modelo: N11600

CALLE JOAN LLUIS ESTELRICH, N°. 10.- 07003.- PALMA.-

Equipo/usuario: JCD

N.I.G: 07040 45 3 2014 0001207

Procedimiento: PO PROCEDIMIENTO ORDINARIO 0000114 /2014 /

Sobre: CONTRATOS CON LA ADMINISTRACION

De D/Dª: ACSA OBRAS E INFRAESTRUCTURAS SAU

Abogado:

Procurador D./Dª: MARIA MAGINA BORRAS SANSALONI

Contra D./Dª AJUNTAMENT SON SERVERA

Abogado:

Procurador D./Dª XIM AGUILO DE CACERES PLANAS

SENTÈNCIA núm. .359/2016..

A Palma de Mallorca, 1 de setembre de 2016

VISTES pel Magistrat titular del Jutjat Contenciós-Administratiu núm. 3 de Palma de Mallorca, Sr. PERE ANTONI MAS CLADERA, les presents actuacions **P.O. núm. 114/2014**, de recurs contenciós-administratiu, seguit pels tràmits del procediment ordinari, interposat per l'entitat **ACSA OBRAS E INFRAESTRUCTURAS, SAU**, representada per la Procuradora Sra. Maria Magina Borràs Sansaloni i assistida per la Lletrada Sra. Anna García Giménez, contra l'**AJUNTAMENT DE SON SERVERA**, representat pel Procurador Sr. Xim Aguiló de Cáceres Planas i assistit pels Lletrats municipals Sra. Catalina Magdalena Servera Gual i Sr. Guillem Balaguer Mayol.

L'objecte del recurs és l'acord de la Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Son Servera de 5 d'agost de 2014, pel qual es desestimà el recurs de reposició interposat contra l'acord de la mateixa Junta de 10 de juny de 2014, mitjançant el qual es va denegar la sol·licitud d'indemnització de 64.010 €, presentada per l'entitat actora, per haver realitzat les obres del contracte del "*Projecte carril cicloturístic Son Servera-Costa dels Pins, de la fase 2 del tram 5: entre Port Verd i Costa dels Pins, TM Son Servera*" amb una reducció d'un mes.

La quantia del recurs es va fixar en 64.010 euros, mitjançant Decret de 8 d'abril de 2015.

ANTECEDENTS DE FET

PRIMER.- Mitjançant escrit presentat el 9 d'octubre de 2014, la Procuradora Sra. Maria Magina Borràs Sansaloni, en representació d'ACSA OBRAS E INFRAESTRUCTURAS, SAU va interposar, recurs contenciós administratiu contra les resolucions esmentades. Tot seguit, es va reclamar i rebre l'expedient administratiu, formalitzant-se la demanda el 20 de març de 2015 sol·licitant sentència estimatòria del recurs.

SEGON.- Mitjançant escrit presentat l'1 d'abril de 2015, la representació processal de l'Administració demandada va contestar la demanda sol·licitant la desestimació del recurs.

TERCER.- Demanada per ambdues parts la recepció del judici a prova, així es va acordar en data 4 de juny de 2015, practicant-se la documental i testifical que consta en les actuacions.

QUART.- Tot seguit, i pel seu ordre, les parts varen formular les corresponents conclusions escrites, declarant-se concluses les presents actuacions i restant pendents de dictar sentència.

CINQUÉ.- En la tramitació d'aquest procediment s'han observat les prescripcions legals.

FONAMENTS DE DRET

PRIMER.- Objecte del recurs.

L'objecte del present recurs està constituït per l'acord de la Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Son Servera de 5 d'agost de 2014, pel qual es desestimà el recurs de reposició interposat contra l'acord de la mateixa Junta de 10 de juny de 2014, mitjançant el qual es va denegar la sol·licitud d'indemnització de 64.010 €, presentada per l'entitat actora, per haver realitzat les obres del contracte del "*Projecte carril cicloturístic Son Servera-Costa dels Pins, de la fase 2 del tram 5: entre Port Verd i Costa dels Pins, TM Son Servera*" amb una reducció d'un mes.

De l'expedient administratiu i de la documentació incorporada a les presents actuacions, resulta el següent:

- En data 30 de gener de 2013 es va adjudicar a l'entitat recurrent el contracte esmentat, per un preu de 369.377,46 € (IVA exclòs), i un termini d'execució de tres mesos. Les obres començaren el 13 de març següent, un cop formalitzada l'acta de comprovació del replanteig.
- El 19 d'abril de 2013, el Batlle de Son Servera signà un document titulat "*Petición de aceleración del ritmo de*

las obras", en el qual s'assenyalava que "Se insta al contratista a acabar los trabajos en fecha 13 de Mayo de 2013 debido a que el día 18 de Mayo expira el crédito I.C.O. que tiene formalizado nuestra corporación municipal. Requerimos al jefe de Obra que ponga todos los medios humanos y materiales necesarios para poder cumplir este objetivo, de lo contrario significaría un gran perjuicio económico para el Ayuntamiento que represento". L'acusament de rebut d'aquest document fou signat pel Sr. Robert Miralles Pou, cap de l'obra, que el rebé en mà.

- Les obres varen finalitzar el 13 de maig de 2013, segons l'acta de finalització signada pels tècnics directors de l'obra i el representant de l'empresa constructora.
- El 6 de maig de 2014, l'entitat actora va presentar a l'Ajuntament un escrit sol·licitant una indemnització de 64.010 €, per tal de rescabalar el major cost suportat per l'empresa degut a l'execució accelerada de les obres, la qual cosa fonamentava en un informe de valoració que adjuntà al seu escrit.
- Previ informe de secretaria, la Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Son Servera de 10 de juny de 2014 va denegar aquesta sol·licitud.
- Interposat recurs de reposició, es va desestimar mitjançant l'acord de 5 d'agost de 2014, la qual cosa ha donat lloc al present recurs jurisdiccional.

SEGON.- Posició de les parts.

La part recurrent, després de fer referència al procés que acabam de resumir, basa la seva demanda en el fet que la raó de l'acceleració de les obres es va deure a la petició de l'Ajuntament, la qual cosa li va suposar un sobrecost de la quantia reclamada, de la qual s'ha de fer càrrec la Corporació, ja que, cas contrari, es produiria una situació d'enriquiment injust. Al·lega que l'Ajuntament no pot anar contra els seus propis actes ni vulnerar els principis de bona fe i confiança legítima. Demana, per això, el pagament de la quantitat esmentada, que basa en l'informe de valoració aportat en via administrativa, confirmat en seu judicial per les declaracions del cap de l'obra, així com els interessos de demora.

Per la seva part, l'Administració demandada s'oposa a l'estimació del recurs al·legant que l'escrit del Batlle de 19 d'abril de 2013 (sobre el que la part actora basa la seva petició) no és cap acte administratiu, formalment ni materialment, per la qual cosa no se li pot atribuir cap efecte jurídic-administratiu; afegeix que, per això, no es pot considerar com a modificació del contracte subscrit entre les parts. Manifesta que si hi va haver sobrecost, responia a actuació voluntària de l'empresa demandant, la qual no ha

acreditat els conceptes i quantitats que reclama, que basa, només, en un informe de valoració i uns fulls de control de presència relatius a una altra empresa subcontractada, de la qual l'Ajuntament no en tenia constància ni coneixement. Considera, així, que en el cas no concorren els requisits exigits per la jurisprudència per a aplicar la doctrina de l'enriquiment injust.

TERCER.- Sobre l'enriquiment injust.

La principal qüestió a resoldre en aquest litigi és, en definitiva, si és d'aplicació la doctrina de l'enriquiment injust, com a forma de satisfer determinades prestacions, tal com ha estat configurada per la jurisprudència contencioso-administrativa, amb origen en la de caràcter civil.

L'acció de l'enriquiment sense causa mitjançant la construcció d'una figura jurídica te com a "sentència de referència" la ja molt antiga, però reiterada sovint, Sentència de 28 de gener de 1956 de l'ordre jurisdiccional civil. Sobre aquesta base, va passar a la jurisprudència contenciós administrativa, la qual, al menys des dels anys seixanta del segle passat, ve admetent l'aplicació d'aquesta figura a determinats supòsits en l'àmbit específic del Dret Administratiu; així, són prou conegudes les sentències de 22 de gener i 10 de novembre de 1975, on es produeix el seu reconeixement partint de la base de la concurrència de certs supòsits o requisits.

En la Sentència de 28 d'abril de 2008 -amb cita d'altres anteriors- la Sala 3ª del Tribunal Suprem estableix els postulats bàsics d'aquesta figura, en els següents termes:

"FUNDAMENTO DE DERECHO CUARTO.- En la STS de 21 de marzo de 1991 se afirma que "el enriquecimiento sin causa viene a corregir situaciones de total desequilibrio, en relaciones que, carentes de ropaje jurídico, materialmente han existido produciendo beneficios concretos en una de las partes, a costa de la otra. Con ello se originan unos efectos sin causa -enriquecimiento y empobrecimiento- al no venir respaldados por las formas exigidas en el régimen administrativo. Mas estos efectos, sin causa por la forma, se convierten en determinantes de la causa que los corrige y repara".

Y recordábamos en nuestras sentencias de 18 de diciembre de 2007, recurso de casación 11195/2004, 2 de octubre de 2006, recurso de casación 1232/2004 y 20 de julio de 2005, recurso de casación 1129/2002, la doctrina del enriquecimiento injusto que pudiera derivar de la ejecución de una obra para la Administración y del equilibrio económico que debe mantenerse en el cumplimiento del contrato a que se refiere la sentencia de esta Sala de 25 de febrero de 1991, siguiendo lo vertido en las de 20 de diciembre de 1983 y 2 de abril de 1986, significa la exigibilidad por el contratista del pago del exceso de obra necesario para completar el proyecto.

O en términos de la sentencia de 18 de julio de 2003 el desequilibrio ha de estar constituido por prestaciones del particular que no se deban a su propia iniciativa ni revelen una voluntad maliciosa del mismo, sino que tengan su origen en hechos, dimanantes de la Administración pública, que hayan generado razonablemente en ese particular la creencia de que le incumbía un deber de colaboración con dicha Administración. Así se ha admitido tal doctrina en el ámbito de los contratos de obras en modificaciones ordenadas por el Director Técnico del Proyecto con el consentimiento tácito o expreso de la administración afectada (20 de diciembre de 1983, 2 de abril de 1986, 11 de mayo de 1995, 8 de abril de 1998) o modificaciones ordenadas por el Director no contempladas en el Proyecto pero, en general, ajustadas a las circunstancias previstas en su desarrollo (sentencias de 12 de febrero de 1979, 12 de marzo de 1991, 4 de marzo de 1997), u obras efectivamente realizadas por el contratista y que fueron efectivamente ejecutadas con pleno conocimiento y consentimiento del Equipo Técnico Municipal sin objeción alguna (sentencia de 22 de noviembre de 2004, recurso de casación 4574/200)".

I també, en la Sentència de 12 de desembre de 2012:

"...Por consiguiente, ha de reconocerse que el enriquecimiento injusto, como principio general y como específica acción, forma parte, por obra de la jurisprudencia, del ordenamiento jurídico y, en concreto, del ordenamiento jurídico administrativo".

Pero es que además, debe significarse que son muchas las sentencias dictadas por este Tribunal sobre el posible enriquecimiento injusto de la Administración, la mayor parte producidas en el ámbito de la contratación administrativa (STS de 21 de marzo de 1991, 18 de julio de 2003, 10 de noviembre de 2004, 20 de julio de 2005 y 2 de octubre de 2006), en las que se parte de actuaciones realizadas por un particular en beneficio de un interés general cuya atención corresponde a una Administración pública, y su núcleo esencial está representado por el propósito de evitar que se produzca un injustificado desequilibrio patrimonial en perjuicio de ese particular...".

O, més recentment, la sentència de la Sala 3ª del Tribunal Suprem d'1 de juliol de 2015, reproduint la de 21 de febrer de 2014 de la Sala del Contenciós Administratiu de l'Audiència Nacional, assenyala que

«Si bien se trata de un principio que es, en efecto, aplicable a los contratos administrativos, como corrección al postulado de su inalterabilidad, sin embargo la Jurisprudencia (por todas, sentencia del Tribunal Supremo de 28-1-2000), en los supuestos en que ha considerado pertinente su utilización, ha puesto de manifiesto que, para ello, era necesario que el exceso de obras que habían de abonarse al contratista no fuese imputable exclusivamente a su voluntad, sino que obedeciese a órdenes de la Administración. Así, se ha aplicado dicho principio siempre que las órdenes procediesen de quien para el

contratista tuviera apariencia de efectiva potestad (sentencia de 20 de diciembre de 1983); en el supuesto en que había sido prevista por las partes contratantes la necesidad de obras no incluidas en el Proyecto (sentencia de 24 de enero de 1984); y cuando ha habido órdenes de la Administración (sentencia de 20 de octubre de 1987), aunque tengan vicios de forma (sentencia de 27 de febrero de 1984)».

A tot l'anterior, s'ha d'afegir que és necessari acreditar la concurrència de tots els requisits a què hem fet referència, sense que hi hagi inversió de la càrrega de la prova. En aquest sentit, en aplicació de la remissió normativa establerta en l'article 60.4 de LJCA, hem de recordar l'exigència que imposa l'article 217 LEC quant a la càrrega de la prova, i el principi general inferit de l'article 1214 del Codi Civil, que atribueix aquesta a aquell que sosté el fet (*semper necessitas probandi incumbit illi qui agit*), així com els principis consegüents recollits en els brocards que atribueixen la càrrega de la prova a la part que afirma, no a la que nega (*ei incumbit probatio qui dicit non qui negat*) i que exclou de la necessitat de provar els fets notoris (*notoria non eget probatione*) i els fets negatius (*negativa no sunt probanda*).

En conseqüència, en virtut del principi sobre la càrrega de la prova, s'ha de partir del criteri de que cada part suporta la d'acreditar les dades que, no sent notòries ni negatives i estant controvertides, constitueixen el supòsit de fet de la norma de la qual s'invoquen al seu favor les conseqüències jurídiques (Sentències del Tribunal Suprem de 29 de gener i 19 de febrer de 1990, 13 de gener, 23 de maig i 19 de setembre de 1997 i 21 de setembre de 1998).

QUART.- Resolució de la controvèrsia.

En el cas present, a la vista de la doctrina jurisprudencial abans apuntada, la càrrega de provar que efectivament es va produir un sobrecost en la quantia que reclama, que aquest es va ocasionar per iniciativa de l'Ajuntament, així com la seva valoració, recau sobre qui manté aquestes pretensions (ex article 217 LEC), és a dir, l'empresa recurrent, ACSA OBRAS E INFRAESTRUCTURAS, SAU. L'Ajuntament, per la seva part, ha negat que l'acceleració de les obres li sigui atribuïble i no ha reconegut les quantitats reclamades.

És evident que el punt de partida per a poder considerar que hi ha un enriquiment injust/empobriment correlatiu, és l'acreditació de la realitat de les obres, serveis, subministraments o, en definitiva, de les prestacions en que es materialitzi l'actuació que serveix de base per a reclamar. Cas contrari, no podrà ser d'aplicació aquesta doctrina, per mancar el fet determinant del seu naixement: la verificació de la realitat que provoqui un desequilibri patrimonial.

En el cas present, ha quedat acreditat que hi va haver una sol·licitud per a l'acceleració de l'execució de les obres, en base a un document redactat per la pròpia empresa contractista que va ser signat pel Batlle; així ho va posar de relleu la declaració testifical del Sr. Roberto Miralles, cap de l'obra. Des d'aquest punt de vista, no pot, ara la Corporació desconèixer aquest fet, al·legant la invalidesa d'aquest document i que no es tracta de modificació contractual: això és indiferent, als efectes que ens ocupen, ja que les obres s'executaren, de forma efectiva, en un temps més curt que el previst inicialment. Aquest és un fet incontrovertible; ara bé, la part actora basa la seva petició indemnitzatòria, únicament en un informe de valoració, del qual no en consta l'autor ni altra característica, ni està suportat en cap documentació, nòmina o factura, i en uns fulls de control de presència relatius a treballadors d'una altra empresa (subcontratista de la qual no n'estava informat l'Ajuntament), però no ha aportat cap document que impliqui que, de forma real i efectiva, s'hagi hagut de suportar el sobrecost que demana, ni que s'hagi pagat cap de les quantitats que reclama.

No hi ha cap evidència en l'expedient administratiu de que l'acceleració en l'execució del contracte hagi suposat unes despeses en la quantia de 64.010 €, sense que en seu jurisdiccional s'hagi ofert cap prova d'aquest fet, quan l'onus probandi corresponia, com s'ha dit, a l'empresa recurrent. Ans al contrari, els càlculs oferts en via administrativa contenen una sèrie de dades i estimacions, que no coincideixen en l'expressat en seu judicial, on s'han variat els conceptes i partides, sense aportar informació del cost efectiu que hagi derivat de l'escurçament del termini d'execució de l'obra.

Aquesta manca de prova d'uns fets que tenia la obligació d'haver acreditat, si pretenia que li fos d'aplicació la doctrina de l'enriquiment injust, ha de conduir, per força, a la desestimació del recurs. Sense aquesta prova, no pot ser aplicable, de cap manera, la doctrina de l'enriquiment injust, per mancar el fet determinant. S'ha de concloure, doncs, en la desestimació del recurs per aquesta raó, o sigui, la manca de prova de les despeses que es reclamen, declarant que els actes impugnats no incorren en infracció de l'ordenament jurídic, per la qual cosa han de ser confirmats.

CINQUÉ.- Costes processals.

Conforme a l'article 139 de la Llei Jurisdiccional, atès que el cas presentava raonables dubtes de fet i de dret, no es considera procedent fer imposició de les costes processals.

VISTOS els preceptes legals esmentats i altres de general aplicació, en nom de S.M., el Rei,

DECIDEIXO

PRIMER: DESESTIMAR EL PRESENT RECURS CONTENCIÓS-ADMINISTRATIU, PO 114/14, interposat per ACSA OBRAS E INFRAESTRUCTURAS, SAU, contra l'Ajuntament de Son Servera.

SEGON: CONFIRMAR ELS ACTES IMPUGNATS, per no ser contraris a dret.

TERCER: Sense costes.

Contra aquesta sentència es pot interposar recurs d'apel·lació, mitjançant escrit presentat davant aquest mateix Jutjat en el termini de quinze dies següent a la seva notificació, i del que coneixerà, en el seu cas, la Sala del Contenciós Administratiu del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears.

Així, per aquesta sentència, de la qual es portarà testimoni a les actuacions, ho pronuncio, mano i signo.

Cabecera	
Remitente:	[0704045003] JUTJAT CONTENCIÓS ADMINISTRATIU N. 3
Asunto:	Comunicación del Acontecimiento 117: RESOLUCION 00359/2016 Est.Resol:Firmada
Fecha LexNET:	jue 08/09/2016 14:46:26

Datos particulares	
Remitente:	[0704045003] JUTJAT CONTENCIÓS ADMINISTRATIU N. 3
Destinatario:	XIM AGUILO DE CACERES PLANAS
Traslado de copias:	-
Nº procedimiento:	0000114/2014
Tipo procedimiento:	PO
Descripción:	Comunicación del Acontecimiento 82: PROVIDENCIA TEXTO LIBRE ART 206. 1. 1º LEC
Su referencia:	-
Identificador en LexNET:	201610114049063

Archivos adjuntos	
Principal:	070404500300000070252016070404500331.PDF
Anexos:	-

Lista de Firmantes	
Firmas digitales:	-